

Kaisa Juuso ps

Kirjallinen kysymys hankintalain tulkinnasta ja soveltamiskäytännöstä julkisten rakennusurakoiden tarjouskilpailuissa

Eduskunnan puhemiehelle

Voimassa olevan hankintalain (1397/2016) toisen pykälän mukaan: "Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Tässä laissa tarkoitetut kansalliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa on pyrittävä huomioimaan hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys."

Hankintalain 85 §:n toisessa momentissa säädetään lisäksi: "Ehdokkailta ja tarjoajilta vaadittava vuotuinen vähimmäisliikevaihto saa olla enintään kaksi kertaa hankintasopimuksen ennakoidun arvon suuruinen. Perustellusta syystä vähimmäisliikevaihtoa koskeva vaatimus voi olla korkeampi. Hankintayksikön on mainittava tällaista vaatimusta koskevat perustelut tarjouspyynnössä tai hankintapäätöksessä."

Rakennusteollisuus ry:ltä ja rakennusyrittäjiltä tulleen palautteen mukaan viimeaikaisissa tarjouskyselyissä hankintayksiköt ovat yhä useammin alkaneet vaatia rakennusliikkeen vuosiliikevaihdolta hankintalain 85 §:ssä säädettyä maksimia eli tarjouskilpailun kohteen ennakoidun arvon kaksinkertaista arvoa. Vallitsevasta tulkintakäytännöstä on siten muodostunut hankintalain 2 §:ssä säädetyn tavoitteen vastainen. Hankintalain tulkintakäytäntö on laajasti rajoittanut alueellisten pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuutta osallistua julkisiin rakennusurakkakilpailuihin. Vallitseva käytäntö edesauttaa rakennusalan keskittymistä suurille valtakunnallisille yrityksille. Tämä on johtanut useissa maakunnissa, mm. Lapissa, siihen, että julkinen rakentaminen on keskittymässä kahdelle-kolmelle valtakunnalliselle toimijalle. Kehitys vähentää alueellisten yritysten työllistämismahdollisuuksia. Hankintalain 85 §:n soveltaminen on johtanut kilpailun vähenemiseen, ja monet paikalliset ja alueelliset pk-yritykset kokevat tulleen syrjityiksi julkisissa hankinnoissa.

Rakentamisen vuosittainen volyymi vaihtelee varsin paljon. Sen mukaisesti pienten ja keskisuurten rakennusyritysten vuosittainen liikevaihto vaihtelee suuresti. Yrityksen edellisen vuoden tai edellisten vuosien liikevaihdolle asetettu tarjouskilpailun kohteen ennakoituun urakkahintaan suhteutettu kaksinkertainen minimiraja ei kuvaa yrityksen kykyä osallistua tarjouskilpailuun ja menestyksellisesti suorittaa tarjouskilpailun kohteena oleva urakka. Rakennusteollisuuden alalla liikevaihtoa parempia yrityksen taloudellisen kantokyvyn kuvaajia voisivat olla yrityksen referenssit, yrityksen taloudellinen tilanne ja sen luottoluokitus.

Kirjallinen kysymys KK 1043/2020 vp

Rakennusteollisuusliitto RT on esittänyt vaihtoehtoja yritysten taloudellisen kantokyvyn arvioimiseen. Liitto kohtuullistaisi nykyisin käytettyjä rakennusyritysten taloudellista kantokykyä kuvaavia kriteerejä. RT esittää tarjouskilpailuun osallistuvien yritysten liikevaihdolle asetetun rajan alentamista ja sen laskemista kolmen edeltävän tilikauden keskiarvona. Liiton mukaan yli vuoden kestävässä hankkeissa tulisi lisäksi urakkahinta jakaa hankkeen keston mukaan, jolloin urakkakilpailuun osallistumisen edellytyksenä olisi yhden vuoden urakkasummasta laskettu liikevaihtovaatimus. Lisäksi Rakennusteollisuusliitto esittää korjausrakentamista koskevissa tarjouskilpailuissa liikevaihtorajan asettamista alemmaksi kuin uudisrakentamista koskevissa tarjouskilpailuissa.

Rakennusteollisuusliiton ja rakennusliikkeiden esittämät muutokset parantaisivat alueellisten rakennusyritysten heikkoa asemaa julkisten kohteiden tarjouskilpailuissa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Tunnistetaanko hallituksessa perusteluissa kuvattu kehityssuunta eli julkisten rakennusurakoiden yhä lisääntyvä keskittyminen valtakunnallisille rakennusyrityksille ja

aikooko hallitus hankintalakia muuttamalla tai muilla keinoin parantaa alueellisten pienien ja keskisuurten rakennusyritysten osallistumismahdollisuuksia julkisten rakennusurakoiden tarjouskilpailuihin?

Helsingissä 29.1.2021

Kaisa Juuso ps